

rugstreeppad blijven enigszins achter lopen. Dit komt mede door het enorme aantal hokken dat geactualiseerd moet worden. Aan deze soorten willen we volgend jaar extra aandacht besteden.

Soort	Reeds geactualiseerd	Totaal te actualiseren	Percentage geactualiseerd
adder	50	64	78
boomkikker	30	47	64
gladde slang	46	67	69
hazelworm	104	150	69
heikikker	144	230	63
kamsalamander	107	200	54
knoflookpad	13	43	30
poelkikker	142	190	75
ringslang	98	145	68
rugstreeppad	184	297	62
vinpootsalamander	28	49	57
vuursalamander	6	6	100
zandhagedis	88	98	89

Tabel 1. De tussenstand voor de doelstelling van het verspreidingsonderzoek. De tabel geeft in 10x10 km-hokken het in 2007 en 2008 reeds geactualiseerde aantal, het totaal aantal te actualiseren hokken over de periode 2007-2012 en in de laatste kolom het percentage dat van de te actualiseren hokken dat reeds geactualiseerd is. De gebruikte data zijn niet allemaal gevalideerd, mogelijk vallen er dus nog enkele hokken af.

Van soorten met een beperkte verspreiding, zoals de boomkikker en vinpootsalamander, vragen we iedereen die dat nog niet gedaan heeft alsnog zijn of haar recente waarnemingen door te geven. De

beperkte verspreiding van deze soorten werkt in ons voordeel omdat er een lager aantal hokken is dat geactualiseerd moet worden. Voor deze soorten wordt gedacht aan regionale projecten in 2009.

Tot slot lijkt de knoflookpad sterk achter te blijven met maar 30% reeds afgerond van het totaal aantal te actualiseren hokken. Hierover moet echter nog een correctieberekening gemaakt worden. De te actualiseren hokken zijn namelijk bepaald door het voorkomen van de soort in die hokken in de periode 1980-2006. Helaas is de knoflookpad sindsdien op veel locaties uitgestorven. Deze hokken moeten we nog invoeren als 0-waarnemingen, waardoor het afgeronde percentage hoger komt te liggen. Daarnaast hebben we voor de knoflookpad onderwatermicrofoons aangeschaft, die zeer succesvol blijken te zijn. Meer hierover in de komende nieuwsbrief.

NU VERSPREID OVER HET LAND BESCHIKBAAR: BASISCURSUS AMFIBIEËN & REPTIELEN EN ZOETWATERVISSEN

Annemarie van Diepenbeek

Oude rotten en nieuwkomers

Mensen komen en gaan. Ja, zelfs mensen die het plezier van veldonderzoek naar amfibieën en reptielen kennen, vertrekken soms, om uiteenlopende redenen. Voor RAVON is het dus belangrijk dat er voortdurend aanwas plaatsvindt van mensen die zich met verspreidingsonderzoek en/of monitoring willen gaan bezighouden. Belangrijk daarbij dat nieuwe geïnteresseerden gelegenheid krijgen kennis op te doen, zowel van de soorten zelf als van de veldmethodieken. Het overdragen van die kennis kan het beste gebeuren door mensen met veel veldervaring. Af en toe worden 'oude rotten in het veldwerk' daarom gevraagd, nieuwe, minder ervaren RAVON-ners mee het veld in te nemen en hen de kneepjes van het vak te leren. Overdracht op individuele basis, een oersterke formule, maar ze dekt niet de landelijke behoefte aan kennisverwerving. Kennisoverdracht op grotere schaal is een

onderwerp waaraan de laatste jaren bij RAVON veel is gewerkt.

Cursus volgen....

Een goed en leuk begin van veldonderzoek is het volgen van een basiscursus. Naast een basiscursus Zoetwatervissen heeft RAVON heeft er ook een ontwikkeld voor Amfibieën en Reptielen. De cursus focust op soortherkenning en waarnemings- en inventarisatiemethoden. In 2006 zijn er op zes plaatsen in het land pilots van de cursussen gegeven, drie over amfibieën en reptielen en drie over zoetwatervissen. Voor de cursusleiders zijn er in 2007 en 2008 trainingsdagen gegeven, een in Den Bosch en een in Assen. Een aantal RAVON-ners met de nodige veldervaring en met de principiële bereidheid tot het geven van cursussen werd hiervoor uitgenodigd. Belangrijk onderdeel van het programma vormde het voorstellen en in

vogelvlucht doorlopen van het cursusmateriaal. Ook werd er aandacht besteed aan didactiek en aan de organisatie van de cursussen.

of cursus geven....?

We hebben een pool van circa 50 cursusleiders kunnen samenstellen met een mooie verspreiding over Nederland, hoewel niet alle provincies even sterk vertegenwoordigd zijn. De cursussen kunnen nu dus op allerlei plaatsen in Nederland worden aangeboden. Nadat de pool van cursusleiders samengesteld was is er via de landelijke KNNV- en IVN-afdelingen en de jeugdbonden op landelijke schaal bekendheid gegeven aan de beschikbaarheid van de basiscursussen.

De cursusleiders hebben een CD met daarop een of beide basiscursussen ontvangen. De cursussen bestaan uit een Powerpoint-presentatie in de RAVON huisstijl. Cursusleiders hebben een grote vrijheid bij de eigen invulling daarvan: ze kunnen naar wens de cursus aanvullen met bijvoorbeeld regionale kaartjes of inkorten en beperken tot soorten uit de regio waar de cursus gegeven wordt. Ook kunnen ze zich beperken tot één van de soortgroepen. Voor een basiscursus amfibieën en reptielen hebben de meeste afdelingen van natuurorganisaties voorkeur voor twee theorieavonden en twee halve dagexcursies of een dagexcursie, waarbij zowel voor reptielen als voor amfibieën geschikte locaties bezocht kunnen worden. Een niet te lange cursus dus, maar voor de deelnemers voldoende motiverend om met het veldwerk te beginnen!

Dat de cursussen in een behoefte voorzien is al gebleken uit de aanvragen en organisatie van inmiddels al vijftien cursussen in verschillende regio's, dit nog voordat de lijst met cursusleiders en de bijbehorende trainingdagen afgerond waren.

Inhoud en cursusmateriaal

De cursussen zijn geschikt voor beginners en ze gaan in op:

- Soortherkenning en leefgebieden
- Veldmethodieken (wanneer en hoe vind ik een soort?) en
- Manieren om waarnemingen door te geven, zodat ze gebruikt kunnen worden voor de bescherming en duurzame instandhouding van de soorten. Gelijktijdig met de cursussen zijn er bij RAVON vier compacte veldgidsjes uitgekomen, inmiddels vermoedelijk welbekend bij de lezers van deze nieuwsbrief. Ze zijn geheel

afgestemd op het leren herkennen van de in Nederland voorkomende soorten (de herkenningdelen) en de veldmethodieken (de waarnemingsdelen) en ze kunnen uitstekend als cursusmateriaal gebruikt worden.

- Herkenning amfibieën en reptielen
- Het waarnemen van amfibieën en reptielen
- Herkenning zoetwatervissen
- Het waarnemen van zoetwatervissen

Afhankelijk van de wensen van de organiserende afdeling en de deelnemers kunnen deze gidsjes als cursusmateriaal gebruikt worden.



Cursusisten in het veld luisteren naar Annemarie (Foto Ede Groot).

Geïnteresseerd?

Geïnteresseerden in het volgen van de cursussen kunnen hun wens kenbaar maken aan regionale KNNV- of IVN-afdeling, of jeugdbond. De lijst met cursusleiders, ingedeeld naar provincie, is op te vragen via kantoor@ravon.nl.

Graag breiden we onze pool van cursusleiders uit. Wie daarin geïnteresseerd is kan contact opnemen met ondergetekende. En voor wie 't liever niet in zijn eentje doet: natuurlijk kan dat ook in een duo-combinatie!